

RIIGIKOGU

IV koosseis.

III istungjärk.

53. koosolek.

12. aprillil 1930.

Sisu:

1. Päevakorra muutmine.
2. Kunstsiidist kangaste ja viski sisseveo lepingtollitariifide kohaldamise seadus — redaktsioon.
3. Riiklikkude põllumajandusliikude laenude liitmise seaduse muutmise ja täiendamise seadus — redaktsioon.
4. Kalapüügi seaduse muutmise seadus — redaktsioon.
5. Riigimaade põliseks tarvitamiseks ja omanduseks andmise seadus — III lugemisel.
6. Lõhkeainete, kaltsium-karbiidi, atsetüleeni, laskeriistade ja tongide seadus — III lugemisel.
7. Petseri maakonnast ehituse- ja küttepuude väljaveo keelu seaduse maksuvuse kaotamise seadus — III lugemisel.
8. Maaparanduselaenu fondi seaduse muutmise seadus — II lugemisel.
9. Asundusekapitali seaduse muutmise ja täiendamise seadus — II lugemisel.
10. Eesti-Läti vaheliste merealuste kaabli kohta käiva konventsiooni kinnitamise seadus — I lugemisel.
11. Alalise rahvusvahelise kohtu põhikirja allakirjutamise protokolliga Ameerika Ühisriikide liitumise protokoll, sõlmitud Genfis, 14. septembril 1929. a., kinnitamise seadus — I lugemisel.
12. Alalise rahvusvahelise kohtu põhikirja revideerimise protokoll, sõlmitud Genfis, 14. septembril 1929. a., kinnitamise seadus — I lugemisel.
13. Avalikkude õppeasutuste ja õigustega erakoolide õppejõudude tasude seaduse muutmise seadus — I lugemisel.
14. Kaitseseisukorra seadus — I lugemisel.
15. Järgmise koosoleku määramine.

Koosoleku avab teine abiesimees

R. Penno kell 10.20 min.

Sekretäri kohal sekretäri esimene abi

A. Tõllassepp.

1. Päevakorra muutmine.

Juhataja: Päevakord on Riigikogu poolt määratud. Päevakorra kohta teeb juhatuse nimel sekretäri esimene abi Tõllassepp ettepaneku,

päevakorrast välja jätta punktid 15 ja 16 ning punkt 13 paigutada 14-daks. *)

See ettepanek on tehtud juhatuse poolt vanematekogu sellekohasel soovil.

A. Tupits (põl): Teen ettepaneku, võtta päevakorda 12. punktiks välisteenistuse seadus — I lugemisel.

Valitsus on soovi avaldanud, et see seaduseelnõu võetakse vastu enne pühi, ja kuna üldkomisjonis selle eelnõu juures suuremaid vaidlusi ei olnud, siis võiks see seaduseelnõu ka Riigikogus ruttu läbi minna, sest loodan, et Riigikogu pooldab seda seaduseelnõu. (A. Oinas, stp: Misugune seadus?) Välisteenistuse seadus. (Pahemalt poolt: Tulevad suured vaidlused.) Üldkomisjonis ei vaieldud. Selle ettepaneku teen komisjoni nimel.

O. Gustavson (stp): Meie rühm leiab, et rkl. Tupitsa poolt päevakorda võtta soovitatud seaduseelnõu ei võiks täna päevakorda tulla. Kuigi see tehnilise iseloomuga seaduseelnõu, läheb ta siiski suurel määral lahku meil maksvast üldisest riigiteenijate teenistuse seadusest. Peale selle on endastmõistetav, et selle seaduseelnõu juures kerkivad vaidlused põhjuste üle, mis käesoleva seaduseelnõu väljatöötamise ja esitamise nii kiire korras tarvilikuks teinud. Neid vaidlusi ei saaks täna lõpetada. Kui tahetakse aga täna Riigikogu käesolev istungjärk lõpetada, tuleb see seaduseelnõu päevakorrast välja jätta eeldusega, et see oleks üks esimestest, kui Riigikogu astub kokku pärast pühi.

A. Tupitsa ettepanek lükatakse tagasi 25 häälega 23 hääle pooldajal.

Sekretäri esimese abi ettepanek võetakse vastu.

2. Kunstsiidist kangaste ja viski sisseveo lepingtollitariifide kohaldamise seadus — redaktsioon.

Redaktsiooni komisjoni aruandja K. Freiberg.

*) Päevakorra-punktid: 13: Maanteede seaduse muutmise seadus — I lugemisel; 15: Sotsiaalkomisjoni esitis rahvusvahelistel töökonverentsidel vastuvõetud konventsioonide eelnõude ja rekomendatsioonide teadmiseksvõtmise kohta; 16: Seadus tööaja kohta tööstusettevõtetes — I lugemisel.

Seaduse lõpuredaktsioon võetakse vastu.

3. Riiklike põllumajanduslike laenude liitmise seaduse muutmise ja täiendamise seadus — redaktsioon.

Redaktsiooni komisjoni aruandja K. Freiberg.

Seaduse lõpuredaktsioon võetakse vastu.

4. Kalapüügi seaduse muutmise seadus — redaktsioon.

Redaktsiooni komisjoni aruandja K. Freiberg.

Seaduse lõpuredaktsioon võetakse vastu.

5. Riigimaade põliseks tarvitamiseks ja omanduseks andmise seadus — III lugemisel.

Maakomisjoni aruandja J. Saar.

Üldkomisjoni kaasaruandja A. Jõeäär.

§§ 10—14 võetakse vastu.

(§ 15.)

Kaasaruandja A. Jõeäär: Kordan II lugemisel tehtud ettepanekut ja üldkomisjoni nimel panen ette,

vastu võtta § 15 järgmises redaktsioonis: „§ 15. Maakoha hind, rendimäär ning nende tasumiseks määratud aastamaksud ühes võlaprotsentidega kantakse põlise tarvitamise või ostu-müügi lepingusse kroonides, mille kursihind võrdub ^{100/248} grammi puhaskulla väärtusele. Kroonikursi kõikumisel rohkem kui 5% võrra korraldab Vabariigi Valitsus maksude väljaarvamise määruseandlikul teel iga aasta jaoks.“

Põhjendustele, mis II lugemisel ette toodi, oleks mul veel juurde lisada järgmist. Riigikogu võttis vastu käesoleva seaduse II lugemisel, samuti ka III lugemisel § 6. teise lõike järgmiselt: „Maahind ei või olla keskmiselt üle 40 gr kulla väärtuse põllu ja heinamaa ha ja 4 gr kulla väärtuse karja- ja metsamaa ha kohta.“

(K koosolekut hakkab juhutama esimene abiesimees M. Martna.)

See on redaktsioon, mis III lugemisel Riigikogu poolt vastu võeti, ja selle redaktsiooniga peavad ka seaduse teised paragrahvid kokkukõlas olema. Minu arvates juba välja minnes seisukohast, et seadus oleks ühtlane, ei jää Riigikogul teist teed, kui fikseerida kulla väärtust ka § 15.

Vastasel korral tekiks vastolu § 6. ja § 15. vahel. Ei saa § 6. täita, kui jätame § 15. sel kujul, nagu maakomisjoni poolt esitatud. Säärasel kujul, nagu see maakomisjoni poolt esitatud, on see paragrahv tarbetu, sest öelda, et maahind kantakse lepingusse kroonides, on sama hea, nagu tähendada, et leping trükitakse mustade tähtedega valgele paberile. Meil ei ole teist rahaüksust, kui kroonid, ja on selge, et ei ole kaks korda tarvis seda öelda, et leping sõlmitakse kroonides. Ma arvan, et küsimus on sedavõrt tähtis, et kui Riigikogu ei leia võimalikuks seda redaktsiooni vastu võtta, siis tekivad paratamata selle seaduse elluviimisel raskused, mis võivad põhjustada uue muutmise seaduse esinemise, ja see ei ole soovitav.

R. Penno (as): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Kui meie eelmise, III Riigikogu ajal vastu võtsime Rahaseaduse, siis määrasime kindlaks meie rahaüksuse aluse võrreldes kullaga. Siamaani ei olnud rahval ega rahvaesindusel vististi püüet ega tahet, — minu arvates ei tohiks seda ühelgi meie valitsusel, rahvaesindusel ega rahvakihil olla — et rahakurssi teistsuguseks näha. Minu isiklik veene on see, et meie ei tohiks niisuguseid kahtlustusi ühelegi rahvakihile läkitada, kuna aga üldkomisjoni etteheide sellest seisukohast välja minnes on kindlasti etteheide rahvakihile, kes sellest seadusest on. Kuulsin eelmisel koosolekul etteheiteid lugupeetud Riigikogu liikmete seas, kes mõtteid vahetasid pinkidel, mitte avalikult, et kui meie seaduseelnohu sel kujul vastu ei võtaks, nagu üldkomisjon esitanud, siis oleksid asunikud ja riigirentnikud huvitatud meie krooni kõikumisest, ja ainult välja minnes sellelt seisukohalt olevat see ettepanek tingitud. Pean kateooriliselt tagasi tõrjuma säärased arvamised. Minu arvates on see just rahva kiht, kellele maa antud teenete eest, mis ta üles näidanud vabadusesõjas, sest meie Maaseadus nägi ette, et rahvapoegadest eesõigustataks vähemalt neid, kes lahinguliinil sõjast osa võtsid. Neile ette heita, et nad tahaksid meie riigis mõnesuguseid rahakõikumisi luua, oleks ülekohtune. Teisel seisukohalt oleks see ülekohtune ka seepärast, et meie teeme pankades pikaajalisi tehinguid, ja keegi ei mõtle sisse kanda mingisugust rahakõikumise võimalust, võrreldes kulla pariteediga, olgugi et need tehingud sünnivad kulla alusel, sest meie kroon seisab ju kulla alusel. Meie anname laene, hüpoteekarlaene, ja need tehingud tehakse kõik meie rahaüksuses. Ei saa seepärast pidada loomulikuks, et meie ühe seaduse puhul tahame eriti alla kriipsutada meie krooni ja

kulla vahekorda. Aruandja teab tõendada, nagu oleks see fikseerimine vajalik seepärast, et ühes eelmises paragrahvis oleme määranud maakoha hinna kulla alusel, kuid minu arvates oleks komisjon pidanud selle hinna, mis omalajal määratud, ümber arvestama ka meie kroonidesse. Aga kui meie seda ei ole teinud, see ei tähenda veel, et selle paragrahvi juures peaksime oma rahaüksusele teatava pariteedi kullas määrama. See oleks nonsenss, ja tuleks tagasi lükata. Kui tahame niisuguse pretsedendi luua, siis oleksime pidanud iga seaduse juures, kus pikemaajalised kavatsused, seda teed käima. (O. Gustavson, stp: Ükskord peab ikka esmakordselt tegema!) Meie ei ole seda kunagi teinud, olgugi, et tehakse tehinguid aastateks. Niisugusel puhul ei oleks meie rahaüksust kui sääraast vaja olnud fikseerida, ei oleks Rahaseadust vaja olnud. Teisest küljest, nagu ma juba tähendasin, tähendaks niisugune fikseerimine umbusaldust meie rahaüksuse — krooni — vastu. Aga meie ei ole kuulnud niisuguseid arvamisi, et meie kroon kui säärane kõikuma lööb. Riigikogu liikmed teavad, et asunikkudel on terve rida teisi pikemaajalisi võlgu samasuguseks otstarbeks. Aga ei selles seaduses ega ka eelmises laenude liitmise seaduses ei ole neid uuesti kullaga võrreldud. Ja mispärast oleks see siis nii väga tarvilik siin teha? Ei aruandja ega ka keegi teine pole laenude liitmise seaduse puhul esinenud ettepanekuga, et kõik need summad, mis kantakse kinnistuseraamatutesse, tulevad viia kulla alusele. Sama põhimõtte peaks siis maksma ka päraldiste kohta, mis sisaldavad suuremaid rahasummasid, kuid nende juures ei ole seda tarvilikuks peetud. Kui hinnad on praegu fikseeritud kroonides, siis ei ole mingisugust mõtet nende varanduste juures, mis kinnistuselepingutesse kantakse krooni alusel, enam kulla pariteedi fikseerida. See oleks täielik nonsenss, ja sellest seisukohast ei saa ma üldkomisjoni ettepanekuga ühineda.

V. Hasselblatt (sks-r): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Ma tahtsin pisut valgustada üldkomisjoni seisukohta selles küsimuses, et ära hoida arvamist, nagu oleks see ettepanek tehtud umbusalduse pärast meie krooni vastu ja ka meie asunikkude pere vastu. See ei ole nii, vaid umbusaldus peitub teises kohas, ja ma leian, et see on tähtis, et meie kord mõne avaliku sõna selle kohta räägiksime, kuidas meie meeoleolu on väärtuste langemise jaluleseadmises. Meie teame, et kõigis Euroopa riikides, välja arvatud Eesti ja Läti, on valuuta langemise tagajärjel teatud väärtuste tõstmine läbi viidud. Meie teame, et see viidi läbi Poolas, Saksamaal

ja teistes riikides seaduseandlikul teel, restaureeriti need väärtused, mis valuuta langemise tõttu kokku varisenud. Meil ei ole seda tehtud. Meie kohtud on tagasi lükanud kõik nõudmised, mis sihitud sinna poole, et võlausaldaja ei ole kohustatud väärtusetut raha vastu võtma. Ja et kohulik väärtuste tõstmine sai tagasi lükatud, siis ka seaduseandlus ei aidanud. Meie teame näiteks, et kõik majaomanikud said oma vanadest võlgadest lahti kursiga $1\frac{1}{2}$ Eesti marka ühe rubla eest. Ja et see praksis on erandita nii olnud, et kui valuuta langeb, siis kahju saab üks kiht, siis sel puhul on väga põhjendatud see kahtlus, et pika aja peale võib sama sündida ka edaspidi.

Mis puutub umbusaldusse asunikkude suhtes, siis mina küsiksin, kas riik on huvitatud sellest, et väga suur kodanikkude kiht oleks oma poolt huvitatud inflatsioonist? Mina arvan, et ümberpöördukt. Meie peaksime oma kodanikkude vahekorrad nii korraldama, et ükski kodanikkude kiht ei oleks huvitatud inflatsioonist. Ja see inflatsioon on meil olnud. Meie mäletame kõik, kui suured krediidid anti Eesti Panga poolt. (R. Penno, as: Tehke mujal ka.) Olen nõus seega. (R. Penno, as: Eile võtsime seaduse III lugemisel vastu, mis veel suurema ulatusega.) Aga siin on tegemist kinnisvaraga, ja meie teame, et kõik lepingud, mis sõlmiti enne inflatsiooni, on niiviisi täidetud, et makseti ainult üks väike protsent. Selles mõttes ongi see märkus, mille üldkomisjoni juurde lisas.

Siis tahtsin tähelepanu juhtida veel ühele asjaolule. 50 aastat on väga pikk tähtaeg. Viimase 60 aasta jooksul on olnud väga palju sõdasid. Loodame, et tulevase 60 aasta jooksul seda ette ei tule. Aga et majanduslikud muudatused saavad olema, on päevaselge. Seepärast oleks kõige õigem tee asuda seisukohale, et niipea kui inflatsioon olnud, tuleks väärtusi tõsta. Selle põhimõtte maksmapanemine oleks päris õige. Ma küsiksin, kas on hüpoteekide... (Vahelhüüe.) Kui palju seda tehti? II Riigikogus räägiti sellest, valitsus on ikka jälle katsunud seda teha, aga mingisugust ettepanekut Riigikogule ei ole esitatud.

R. Penno (as): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Ma ühinen rkl. Hasselblatt'i arvamisega, et niisugustel puhkudel, kui tekib inflatsioon, riik paratamata peab ette võtma üldisi normeerimisi. Aga kui meie nii teeme, et ühe seadusega teatava liigi eraldame ja ainult selle liigi väärtuste kohta nõuame kulla pariteedi aluseid, siis talitame ebaõigelt. Minu rühma poolt on korduvalt juhitud tähele-

panu sellele, et seni tehingud, neid on üle 3.000, on tehtud maksva krooni alusel, on sisse kantud samad väärtused kroonides, ja meie kanname ka ju vastuvõetud seaduse põhjal liidetud laenu hariliku krooni väärtuses sisse. Aga kanda ostuhind nüüd mingisugusele erilise pariteedi alusele, sellest mina aru ei saa ja seepärast vaidlen selle põhimõtte vastu, mis tahetakse läbi viia.

A. Oinas (stp): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Käesoleva seaduse § 15. loeme, et maakoha hind, rendimäär ja nende tasumiseks määratud aastamaksud ühes võlaprotsentidega kantakse põlise tarvitamise lepingusse kroonides.

Üldkomisjoni aruandja juhtis juba teie tähelepanu, lugupeetud Riigikogu liikmed, sellele, et nimetatud paragrahvil ei ole mingisugust mõtet. Peaks päevaselge olema, et lepingud tulevad sõlmida kroonides pärast seda, kui 1927. aastal maksmapandud Rahaseaduses on kindlaks määratud, et seaduslikuks maksuvahendiks Eestis on kroon.

Kui üldkomisjoni ettepanekut vastu ei võeta, tuleks see paragrahv kustutada, kuna tal ei ole siis mõtet.

Nüüd — küsimus, kas võtta vastu üldkomisjoni ettepanek? Toetan kindlasti üldkomisjoni ettepanekut järgmistel põhjustel. Maa ostuvõlg tasutakse 60 aasta kestel, ligemale 10 aastat on möödas, seega jääb järele umbes 50 aastat. See on terve inimesiga või kahe inimese tööiga. Selle 50 aasta jooksul võivad olud muududa. Soovitav on, et riik saaks tema poolt müüdüd maa kui kindla väärtuse eest tagasi samuti kindla väärtuse, s.o. raha, millel kindel kulla väärtus.

Edasi, antud juhul on tegemist mitte mõne üksiku lepinguga, vaid hulgaliste lepingutega, mitmekümnetuhande lepinguosalisega. Siin ei saa ühineda rkl. Penno'ga, et kõiki neid lepinguosalisi tuleb usaldada, kui inimesi, kellel ei oleks mingit huvi Eesti krooni väärtuse langemise vastu. Usaldame ehk asunikkude rühma lootes, et ta ei tule välja 50 aasta jooksul avalikult seega, et Eesti krooni kukutama hakata. (O. Gustavson, stp: Härra Laur ütles, et teised maapidajad on saanud, miks siis meie ei peaks saama!) Noh, tuleb välja, et ka asunikkude rühma suhtes ei saa päris kindel olla. Meie ei tahaks aga kellegist ette halval arvamisel olla ja loodame, et ka nemad ikkagi riigikassa huve silmas peavad. Riik on sellest huvitatud, (Vahelhüüded) et ei oleks suurt kihti, kes võiks olla huvitatud krooni langemisest. Aga see huvi võib tekkida. Meie teame väga hästi, mis sündis meil 1924. a., kus Eesti Panga laenude suhtes

oli tekkinud ringkond, kes igaviisi vastu seisis nende võlgade valoriseerimisele, tähendab kulla alusele viimisele. Ka hulgaliste asunikkude kohta ei saa öelda, et nemad kõik just selle mustriga järgi oleksid, nagu härra Penno seda arvas. Nagu tähendasin, on meil tegemist kümnete tuhandetega. Sellist suurt kihti aga Eestis luua, kes võiks olla huvitatud krooni langemisest, ei oleks õige. Ei lähe midagi katki, kui üldkomisjoni ettepaneku vastu võtame, vastuoksa, meie kindlustame ühe kihi, kes krooni langemisest ei ole huvitatud. (R. Penno, as: Aga siis meie nõuame kõik, teeme igas seaduses nii, viime kõik kulla pariteedi alusele.) Mingisugust ülekohut üldkomisjoni ettepaneku vastuvõtmisest ei teki. (R. Penno, as: Miks Teie teisi teise mõõdupuuga mõõdate, kui endid?)

Härra Penno ütles, kui üldkomisjoni ettepaneku vastu võtaksime, siis oleks see nagu umbusalduse avaldus Eesti krooni stabiilsuse kohta. See ei ole nii. (R. Penno, as: On küll.) Igaüks, kes rahanduseküsimumsi tunneb, teab seda, et iga raha, kuigi ta kulla alusel, on stabiilne ainult teatavatel eeldustel. Kui need eeldused olemas, mis Eesti Panga põhikirjas ette nähtud, siis on raha stabiilne. Kui need eeldused kaovad, on teada, et raha väärtus peab langema.

Mis puutub neisse eeldustesse, siis peaks igal poliitiliselt kirjaoskajal selge olema, et ükski riik ei saa neid ette kirjutada. Igal riigil võivad nad kaduda, ka meie ei ole selles kindlustatud.

Kui tahame kindlustada seda, et need kümned tuhanded, kes maad saanud riigilt, oma ostuvõlad õiendaksid 50 aasta jooksul niisuguses väärtuses, et riik saaks selle tagasi, mis ta andnud, siis ei ole see veel umbusalduse avaldus Eesti krooni vastu, vaid see on riigi garantii igasuguste võimaluste vastu, ja selle ärahoidmine, et Eesti riigis ei tekiks säärast laialist rahvaringkonda, kes võiks olla huvitatud Eesti krooni väärtuse langemisest. (J. Sihver, rhv: Kuidas krooni kindlustamine, ma ei saa aru? — R. Penno, as: Meie maaharijad on kõige vähem meie krooni kõikumisest huvitatud, nemad nõuavad stabiilset valuutat.) Härra Sihver hüüab vahele, kuidas üldkomisjoni ettepanek võiks krooni kindlustada. See paragrahv ei seagi oma ülesandeks krooni kindlustamist, vaid see paragrahv ütleb, et ostuvõlad tasutakse rahas, mis on teatavas kindlas vahekorras kullaga, see tähendab, tasutakse kulla väärtusega. (Keskel: Aga miks laenude juures ei saa?)

Härra Penno ütles, et kui peaks inflatsioon tekkima, siis võib valitsus asja

korrigeerida. Selle kohta pean tähen-dama, et siis on riigil liiga hilja asja tagantjärele parandada. Nägime ju, kuidas 1924. aastal Eesti Panga suhtes valitsusel oli raske asja tagantjärele parandada, selle väikese ringkonnagi suhtes, kes oli Eesti Pangalt laenu saanud. Kui suuri pingutusi oli siis tarvis teha, ja kui vähe see lõpuks siiski korda läks. (V a h e l h ü ü d e d.) Parem praegu asja nii reguleerida, et pärastisi kramplikke pingutusi tarvis ei oleks.

Arvan, et ei ole mingit põhjust üldkomisjoni ettepaneku vastu vaielda. Kui aga selle ettepaneku vastu siin siiski ägedasti vaieldakse, siis tõuseb lõpuks minulgi kahtlus, kas härra Penno sõnad on õiged, et meil ei ole inimesi, kes Eesti krooni kursi langemisest oleksid huvitatud.

Aruandja J. S a a r (lõpusõna): Aus-tatud Riigikogu liikmed! Üldkomisjonis tekitas kullaaluse sissevõtmine pikki vaid-lusi. Maakomisjonis leiti, et seda para-grahvi sisse võtta tarvis ei ole, sest see kõigutaks usku meie Rahaseadusse. Siin toodi ette, et tuleksid „kroonid“ kustuta sellest paragrahvist. Mina arvan, et kroonide sissekandmisel siiski teatud mõte on, et mitte sentidega arvestama hakata. Kui kulla arvestus leitakse tarvis olema, siis võiks seda teha ainult sel juhul, et kui teha seda, siis teha seda eriseadusega ja see kõigi tehingute kohta maksma panna. Ma rääkisin sellest juba II lugemisel, ja sellele otsusele tuli ka maakomisjon. See-pärast arvan, et üldkomisjoni redaktsioon on ülearune, ja paragrahv tuleks vastu võtta nii, nagu see maakomisjoni poolt esitatud.

Kaasaruandja A. Jõeääre ettepa-nek lükatakse tagasi 36 häälega 28 hääle pooltolemisel.

§ 15 võetakse vastu 36 häälega 32 hääle vastu.

§§ 16—20 võetakse vastu.

A. Jõeäär (stp, § 21. puhul): Kor-dan oma II lugemisel tehtud ettepanekut, vastu võtta § 21 järgmiselt: „§ 21. Põlise tarvitamise või ostumüügi lepingute esimesel kinnistamisel on vabastatud kinnistuse- (kreposti-) ja tempelmaksu tasumisest, Põllu-töoministeriumi poolt väljaantud sellekohase tõenduse esitamisel, kõik Maaseaduse § 20. korras määratud maasaajad, eluasemekohtade (ehi-tusekruntide) pidajad ja juurdelõi-gete saajad, kes oma õigused on vahenditult omandanud, nende õiguse-järglastest aga ainult need, kes õigused omandanud abikaasalt, sugulas-

telt ülenevas või alanevas joones kõigis astmetes, külgjoones esimeses kolmes suguluseastmes või hõimlas-telt esimeses kahes astmes.“

Põhjendused on ette toodud II luge-misel.

Ettepanek lükatakse tagasi 35 häälega 25 hääle pooltolemisel.

§§ 21 ja 22 võetakse vastu.

Koosolekut hakkab juhutama teine abi-esimees R. Penno.

§ 23 võetakse vastu.

Seaduseelnõu terve sisu võetakse vastu korraga.

6. Lõhkeainete, kaltsium-karbiidi, atsetü-leeni, laskeriistade ja tongide seadus — III lugemisel.

Üldkomisjoni aruandja A. Laur.

Juhataja: Jätan ära seaduseelnõu paragrahvide teksti ettekandmise aru-andja poolt.

Seaduseelnõu võetakse vas-tu paragrahvide viisi ja terve sisu kor-raga.

Sekretäri kohale asub sekretär A. Schulbach.

7. Petseri maakonnast ehituse- ja kütte-puude väljaveo keelu seaduse maksvuse kaotamise seadus — III lugemisel.

Maakomisjoni aruandja J. Teetsov. (Pealkiri.)

A. Gretshano v (stp): Господа народные представители! Отмена закона о воспрещении вывоза леса крайне нежелательна и вредна для большинства народа Печерского края. Я надеюсь, что народные представители других уездов войдут в положение и не допустят такой ошибки. Отменой этого закона мы дадим возможность, уничтожить лес частно-владельческий. В таком случае казенного леса не будет хватать на потребности граждан, как строительного материала, так и для топлива.

Печерский уезд можно отнести к числу безхозяйственных по ведению лесных хозяйств. Поэтому такие хозяйства только и ждут отмены этого закона, чтобы была возможность иметь дело с лесопромышленником, которому можно продать последний участок леса оптом.

В Печерском крае и без этого идет хищническая рубка. Эта рубка леса вследствие реформы перехода с общин-

ного землепользования на хуторное, так что к концу этой реформы общинный лес будет весь уничтожен. Останется только государственный лес.

Государственных лесов в Печерском крае не так много, чтобы можно было удовлетворить потребность нашего населения. Через несколько лет большинству Печерского края придется, как строительный так и для топлива материал доставлять из Верроского уезда, что крайне нежелательно. Перевозка будет на много дороже материала.

По этому я прошу от имени печерских граждан оставить закон в силе.

A. U s a i (stp) : Lugupeetud Riigikogu liikmed! Kui käesolev seadus käsitaks mõnd teist maakonda, siis ei tuleks selle keeluseaduse kaotamise vastu vaielda. Kuid Petserimaal sünnivad kõik asjad omapäraselt, ja metsa kaitseks ei võeta seal ette seda, mida vaja oleks ette võtta. Lubage teile ette tuua üks näide, kuidas seal metsa hävitatakse. See oli 1921. aastal. Petserimaal asub Ulitina mets, mis kuulub ühele eraomanikule. „Atlanta“ võttis ette sellest metsast maha raiuda umbes 50 tiinu. „Atlanta“ eesotsas seisid tegelased, nagu Ipsberg, kadunud Raamot ja mõned teised. Tuleb tähele panna, et need tegelased olid sel ajal valitsuse esindajad. Niipalju kui mäletan, härra Ipsberg oli kaubandus-tööstusminister ja kadunud Raamot põllutöömistri abi. Ilma plaanita ei tohtinud metsa raiuda ka tol ajal, ja metsaülem tegi korralduse, et säärane plaan välja töötataks. Kuid enne, kui selle plaani tegemisele asuti, saatsid „Atlanta“ mehed 60 saagi metsa, ja mets tõmmati maha. Tähendab 50 tiinu paremat metsa hävitati tol korral Petserimaal. Ja tagantjärele polnud võimalik midagi teha, mets veeti välja, ja see oli täiesti seadusevastane tegu. (Keskel: 60 meest ja 50 tiinu metsa!) See on fakt, et niikaua, kui metsaülem seda plaani tegi, mets raiuti seadusevastaselt maha. On põhjust uskuda, et niisugused asjad korduvad. Juba käesoleval ajal on kuulda, et sellest samast Ulitina metsast tahetakse raiuda veel 50 tiinu. (J. Holberg, põl: Mets on kroonu käes!) Teie teate, härra Holberg, et endine omanik, keegi Belgia alam, tahab saada 50 tiinu paremat metsa. Narvataguste valdade ja Petserimaa maalade peale laiendatud maaseaduses on ette nähtud, et endisele omanikule võib anda kõlblikku, põllumajanduslikult kasutatavat maad kuni 50 tiinu, nüüd on aga kohalik maakorralduse komisjon tõlgitsenud asja nii, et võib anda ka 50 tiinu metsa. Järelikult võib omanik sealt maha

raiuda veel 50 tiinu paremat metsa umbes 60—100 aasta vanuses. Välismaalaste varanduste kohta on maksma pandud kitsenduse seadus, ja nad ei tohiks piiriribades maad saada, kuid nähtavasti ei panda seda tähele; belglane võib 50 tiinu metsa maha raiuda, ja seega on asjal lõpp.

Neist näidetest selgub, et metsa kaitse Petserimaal seisab väga nõrgal alusel. Asjast on muidugi huvitatud metsakaupmehed ja eraettevõtjad. Kui ma läinud nädalal koju sõitsin, tulid minu korterisse mõned metsaärimehed ja küsisid, kas seadus on juba läbi läinud. Neil olevat laaukoormad ja mets valmis, mida tuleb välja vedada. Seletasin, et niipea ei või see sündida; enne kui seadus ei ole vastu võetud, ei ole metsa väljaveedu Petserimaalt lubatud. Sellest on näha, kuivõrt on asjast huvitatud metsakaupmehed. Veel enne, kui seadus Riigikogus arutusele tuli, oli juba teada asjast huvitatud ringkondadel, et niisugune seadus varsti tuleb, ja seepärast asuti aegsasti metsa laastamisele. Kui härra Holberg kaitseks käesolevat seadust, siis on see arusaadav, sest härra Holberg on ise huvitatud metsa väljaveost, kui suurte metsaalade hooldaja, ja ma ei imesta sugugi, kui ta selle keeluseaduse kaotamist tahab. (A. A n d e r k o p p, tõi: Riigikogus ei saa niimoodi motiveerida.) Ma olen sunnitud kui rahvasaadik rahva huvide kaitseks asjaolusid esile tooma, millel on väga mõõduandev tähtsus. Mulle on lõpuks arusaamata, kes siis tõesti on huvitatud metsa keeluseaduse kaotamisest, kas valitsus, või metsakaupmehed ja erametsadeomanikud. On tõenäolik, et valitsus ei ole huvitatud metsa väljaveo keeluseaduse kaotamisest, sest kui Petserimaal on üle jäänud umbes 50 tiinu metsa, mida ei ole kasutatud igaaastasest raienormist, siis ei ole see suur pahe. Raienormi ülejääki võib seletada asjaoludega, et käesoleval momendil on kodanikkudel kasutada metsamaterjali, mis raiutud hingemaadelt nende likvideerimisel, kuid tuleviku kohta ei saa seda öelda, kui ühised metsad ära kasutatud. On kindel, et kütte- ja ehitusepuude väljaveo keelu seaduse kaotamine Petserimaal on enneaegne. Igatahes, kui see sünnib, siis tuleb vististi valitsusel või Põllutöömisteeriumil lähemal ajal asuda uuesti selle küsimuse revideerimisele, et metsalaastamisele piiri panna, sest kui erametsad hävitatakse, siis on kindel, et ei jätku riigimetsast. Erametsad moodustavad metsade tagavaradest Petserimaal valdava enamuse, nimelt 20.000 ha, kuna riigimetsa on ainult umbes 4½ tuhat tiinu. Nii et see küsimus omab küllalt laiaulatusliku tähtsuse. Riigikogu võtab vastu seaduse, millel võivad olla väga eitavad

tagajärjed metsamajanduse kohta Petserimaal.

J. Holberg (põl, fakt. märk.): Tahaksin kõigepealt öelda härra Usai seletusele, et mul ei ole Petserimaal olemas ühtki puud. Teiseks peaks härra Usai teadma, et hooldaja ei saa kinnisvara likvideerida. Kolmandaks tahan öelda, et ega keeluseadus ei kaitse metsa. Ma juba enne ütlesin, et metsa raiutakse sama palju ja veel rohkemgi, aga ma tähendasin ka, kuidas seal metsa raisatakse ja väärtuslikku materjali jumalamuidu põletatakse.

V. Smirnov (vn): Господа народные представители! Вновь и вновь я обращаюсь к вам, с просьбой сохранить закон о запрещении вывоза дров и строительного материала из Печерского края.

Я хочу уведомить вас о том, как отопляет свои жилища население озера. Там есть болота, на которых растут низкорослые березки. Эти березки и служат отоплением. Представьте себе, что целые деревни выходят на эти болота, чтобы рубить эту березу и вести ее домой. Жители получают из казенного леса по $\frac{1}{2}$ сажени дров, их хватает только на лучину, чтобы растопить эти пуки березок. Но в будущем не будет и этого. И тогда получится такая картина: если теперь из этого болота, запрягая в сани 6—8 женщин, вывозят березки, то в будущем придется ехать в Лавровский край на этих женщинах. (J. Holberg, põl: Говорите правду!) Я говорю правду. Получится такая вещь, когда будут вывозить лес из Печерского края, что придется ехать на женщинах за тем хвостом и в другие уезды.

Опять-таки в Печерском уезде строительного материала нет. Возводить постройки лишатся возможности те новопоселенцы, которые теперь получили хутора. Они не смогут построить себе дома, хлева.

Зданий школ в Печерском уезде нет, и если теперь будет отменен этот закон, тогда на школы и народные дома придется ввозить строительный материал из Верроского и Валкского уезда.

Еще раз прошу вас, господа народные представители, от имени печерского населения, от имени бедных рыбаков, которые будут сидеть в холоде, за неимением топлива, через 5—10 лет, —

оставить в силе закон, который был принят II-ым Государственным Собранием в 1924 году. (J. Fuks, as: See on Grigorjev'i seadus). Не Григорьева одного, это закон Государственного Собрания.

Pealkiri võetakse vastu 33 häälega 25 hääle vastu.

Seaduseelnõu tekst võetakse vastu.

Seaduseelnõu terve sisu võetakse vastu korruga 34 häälega 25 hääle vastu redaktsiooni komisjoni andmata.

8. Maaparanduselaenu fondi seaduse muutmise seadus — II lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja A. Tõllassepp.

Juhataja: Selle seaduseelnõu II lugemisel jääb teksti ettekandmine ära.

Seaduseelnõu võetakse vastu II lugemisel.

9. Asundusekapitali seaduse muutmise ja täiendamise seadus — II lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja A. Tõllassepp.

Juhataja: Selle seaduseelnõu II lugemisel jääb teksti ettekandmine ära.

Seaduseelnõu võetakse vastu II lugemisel.

10. Eesti-Läti vaheliste merealuste kaablite kohta käiva konventsiooni kinnitamise seadus — I lugemisel.

Üldkomisjoni aruandja A. Rei: Eesti-Läti vahel on Vene ajast merealused kaablid, mille korrashoidmiseks siiaaani kahe riigi vaheline kokkulepe ja korraldus puudus. 20. detsembril 1929 sõlmiti nende kaablite korrashoiu kohta vastav konventsioon, mis analoogiline Eesti-Soome vaheliste kaablite korrashoiu lepingule. Üldkomisjon vaatas selle seaduse läbi, tunnustas selle tarvilikuks, ja üldkomisjoni nimel teen ettepaneku,

seaduseelnõu I lugemisel vastu võtta.

Lisan juurde, et selle konventsiooni eestikeelses tekstis oli, nii nagu ta Riigikogu liikmeteile välja jagatud, väike redaktsiooniline puudus, mille vahepeal Välisministeerium parandanud. Nimelt on konventsiooni III artiklis sõnad „pooled neist kaablitest“ asendatud sõnadega „need kaablite pooled“, milline parandus teeb artikli mõtte selgemaks. Lugesin oma kohuseks selle Riigikogule teatavaks teha.

Seaduseelnõu võetakse vastu I lugemisel kolmepäevalise vaheajata I ja II lugemise vahel.

11. Alalise rahvusvahelise kohtu põhikirja allakirjutamise protokolliga Ameerika Ühisriikide liitumise protokoll, sõlmitud Genfis, 14. septembril 1929. a., kinnitamise seadus — I lugemisel.

Üldkomisjoni aruandja A. Re i: Ameerika Ühendriigid pikema aja kestel keeldusid ühinemast alalise rahvusvahelise kohtuga, kuna Ameerikal oli terve rida kahtlusi ja reservatsioone, mis nõudsid lahendamist, enne kui Ühendriigid võimaliku leidsid olema ühineda alalise rahvusvahelise kohtuga. Pärast pikemaid läbirääkimisi on riikide vahel saavutatud kokkulepe, — 14. septembril 1929 Genfis — mille põhjal Ameerika Ühendriigid liituvad alalise rahvusvahelise kohtu põhikirja protokolliga.

Välis- kui ka üldkomisjon, kes käesoleva seaduse läbi vaatasid, leidsid, et Eesti Vabariik võib seda ainult tervitada, kui alalise rahvusvahelise kohtuga ühineb niisugune vägev ilmariik, nagu Põhja-Ameerika Ühendriigid, kuna seeläbi tunduvalt suureneb selle rahvusvahelise asutuse autoriteet, kelle ülesandeks on rahvusvaheliste tülide ja sekelduste lahendamine rahulikul teel. Seepärast mõlemi komisjoni nimel teen ettepaneku, käesolev seaduseelnõu I lugemisel vastu võtta.

Seaduseelnõu võetakse vastu I lugemisel kolmepäevalise vaheajata I ja II lugemise vahel.

12. Alalise rahvusvahelise kohtu põhikirja revideerimise protokoll, sõlmitud Genfis, 14. septembril 1929. a., kinnitamise seadus — I lugemisel.

Üldkomisjoni aruandja A. Re i: Käesolev seadus ja selles käsitletav protokoll on teatavas ühenduses eelmise päevakorrakohal all vastuvõetud seadusega. Sel puhul, kui Ameerika Ühendriigid ühinesid alalise rahvusvahelise kohtuga, tuli läbi vaatamisele alalise rahvusvahelise kohtu põhikiri, misjuures selles tehti terve rida niihästi redaktsioonilisi kui ka sisulisi parandusi. Tehtud parandused on niisugused, mis Eesti riigi huvidele vastu ei käi. Kinnitamise seadus on läbi vaadatud niihästi üld- kui ka väliskomisjonis, mõlemi poolt heaks kiidetud, ja seepärast teen ettepaneku,

seaduseelnõu I lugemisel vastu võtta.

Seaduseelnõu võetakse vastu I lugemisel kolmepäevalise vaheajata I ja II lugemise vahel.

13. Avalikkude õppeasutuste ja õigustega erakoolide õppejõudude tasude seaduse muutmise seadus — I lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja M. La a r m a n: Käesoleva aasta algul esitas Vabariigi Valitsus Riigikogule avalikkude õppeasutuste ja õigustega erakoolide õppejõudude tasude seaduse muutmise seaduse, mille sisu selles seisab, et täiendada maksvat õppejõudude tasude seadust seega, et sinna võetakse ka Tallinna tehnikumi õppejõudude palganormid. Endises seaduses puudus see osa, sest tehnikumi seadus anti pärast, kui vastu võetud oli juba kooliõpetajate tasudeseadus. Selles mõttes on see muudatus tarvilik.

Pärast seda, kui valitsuse poolt oli see seaduseelnõu esitatud, esitati Riigikogule veel Vabariigi Valitsuse otsus 19. märtsil s.a., millega selles muutmise seaduses tahetakse mõned muudatused ette võtta. Need muudatused käivad §§ 7., 24. ja 25. kohta õpetajate palgaseaduses ja õieti sanktsioneerivad seda olukorda, mis praegu õpetajate palkade maksmisel tarvitusel on. Seni pidi maksma seaduse järgi maaomavalitsus õpetajatele nende palgast 10%, aga tegelikult ta seda ei maksnud, vaid maksis riik. Selle 10%-ti, niihästi palgast kui lisatundide tasust, tahab nüüd riik oma kanda võtta. Nii et see seaduseelnõu ei too muudatusi praegusse olukorda, vaid kinnitab maksva olukorra.

Rahaasjanduse ja haridusekomisjonis, kus seaduseelnõu arutamisel oli, ei olnud selle seaduseelnõu puhul sõnavõtmisi, ja eelnõu võeti vastu muutmata ühes Vabariigi Valitsuse otsusega.

Teen ettepaneku, seaduseelnõu võtta vastu I lugemisel kujul, nagu esitatud rahaasjanduse ja haridusekomisjoni poolt.

Seaduseelnõu võetakse vastu I lugemisel kolmepäevalise vaheajata I ja II lugemise vahel.

Vaheaeg kl. 11.52 min—kl. 12.36 min.

Koosolekut juhatab Esimees K. Einbund.

Sekretäri kohal sekretär A. Schulbach.

14. Kaitseseisukorra seadus — I lugemisel.

Üldkomisjoni aruandja J. Te e m a n t: Teen ettepaneku, käesolev seaduseelnõu päevakorrast ära võtta, kuna praegu arutatakse seda seaduseelnõu riigikaitse komisjonis.

Ettepanek võetakse vastu.

15. Järgmise koosoleku määramine.

Teise abiesimehe R. Penno ettepanekul otsustatakse pidada järgmine koosolek 15 min. pärast käesoleva koosoleku lõppu. (Päevakord vaata otsuste protokoll nr. 53, lisa nr. 11.)

(Hüüded: Lõpetada!)

Juhataja: On ettepanek, lõpetada koosolek.

(Hääletatakse.) Ettepanek on vastu võetud. Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 12.42 min.

Õige.

Kinnitan.

Koosoleku sekretärid (allkirjad).

Koosoleku juhatajad (allkirjad).
